

بررسی نقش هوش هیجانی و خودکارآمدی در افزایش تاب آوری دانشجویان رشته پرستاری

خدیجه احمدی^۱، مسلم چرایین^{۲*}، محمد کریمی^۳، علی معقول^۴، حسن قدسی^۵

۱. دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران
۲. استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران
۳. استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران
۴. استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران
۵. استادیار گروه فوریت های پزشکی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی نیشابور، نیشابور، ایران

چکیده

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

مقدمه: هوش هیجانی و خودکارآمدی به عنوان دو مولفه مهم در موفقیت تحصیلی و حرفه ای و تاثیر گذار در دستیابی به مهارت های فردی و اهداف شغلی شناخته می شوند. با توجه به استرس زایی حرفه پرستاری، مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش هوش هیجانی و خودکارآمدی در افزایش تاب آوری دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش: پژوهش حاضر از نوع مقطعی است. جامعه آماری این پژوهش ۲۵۰ نفر از دانشجویان رشته پرستاری دانشگاه علوم پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی نیشابور بودند که به روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند. متغیر مستقل تاب آوری و متغیرهای وابسته هوش هیجانی و خودکارآمدی بودند. ابزارهای جمع آوری داده ها شامل پرسشنامه های هوش هیجانی بار-آن، مقیاس خودکارآمدی عمومی شواتزر و جروسالم و پرسشنامه تاب آوری کانر-دیویدسون بود. برای بررسی همبستگی متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و برای بررسی ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته از مدل رگرسیون خطی با کمک نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ استفاده شد.

یافته ها: نتایج آزمون همبستگی نشان داد بین هوش هیجانی و تاب آوری ($r=0.65$) و بین خودکارآمدی و تاب آوری ($r=0.70$) دانشجویان ارتباط مثبت معنی داری وجود دارد ($p<0.05$). از سوی دیگر مدل رگرسیون نشان داد ترکیب دو مولفه خودکارآمدی و هوش هیجانی می تواند تا ۳۶٪ از واریانس تاب آوری را تبیین کند ($R^2=0.36$).

نتیجه گیری: یافته های این تحقیق بر اهمیت توجه به مهارت های هوش هیجانی و خودکارآمدی در برنامه های آموزشی دانشجویان پرستاری به عنوان مولفه های مهم و تاثیر گذار بر تاب آوری آنان تاکید دارد.

کلیدواژه ها: هوش هیجانی، خودکارآمدی، تاب آوری، دانشجویان پرستاری، موفقیت تحصیلی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۸

*نویسنده مسئول: مسلم چرایین،
استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد
نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور،
ایران

تلفن: ۰۹۱۵۹۲۰۲۸۰۰

پست الکترونیک:
moslem2015@gmail.com

مقدمه

در دنیای امروز، محیط‌های آموزشی و حرفه‌ای با چالش‌ها و فشارهای متنوعی مواجه هستند که می‌توانند بر سلامت روان و عملکرد افراد تأثیر بگذارند (۱). دانشجویان رشته پرستاری، به‌عنوان افرادی که در خط مقدم مراقبت از بیماران قرار دارند، به ویژه در شرایط استرس‌زا و بحرانی، نیازمند مهارت‌های خاصی برای مقابله با این چالش‌ها هستند (۲). در این راستا، هوش هیجانی^۱ به عنوان یکی از مهم‌ترین مهارت‌ها در موفقیت تحصیلی و حرفه‌ای شناخته می‌شود (۳). هوش هیجانی به توانایی شناسایی، درک و هدایت موثر احساسات، توانایی تنظیم احساسات و استفاده موثر از آن‌ها در موقعیت‌های مختلف خود و دیگران اشاره دارد (۴-۷). هوش هیجانی که گاهی به عنوان هوش اجتماعی شناخته می‌شود (۷)، می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا در شرایط دشوار، احساسات خود را کنترل کرده و با همدلی بیشتری با بیماران و همکاران ارتباط برقرار کنند (۸).

توجه و گرایش به خود به عنوان یکی از موضوع‌های مهم و اساسی روان‌شناختی همچنان رو به افزایش است. خود در دیدگاه شناختی-اجتماعی مفهومی محوری است که نقش میانجی‌گر را میان برون و درون ایفا می‌کند و عهده‌دار تنظیم رفتار است. مفهوم خودکارآمدی به باور فرد درخصوص توانایی وی برای انجام وظایف و دستیابی به اهدافش اشاره دارد (۹). این مفهوم به طور مستقیم با انگیزه و تلاش دانشجویان مرتبط است و می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا در مواجهه با چالش‌ها و فشارهای تحصیلی و شغلی، تاب‌آوری بیشتری از خود نشان دهند (۱۰). بر اساس نظریه‌های روانشناسی، افرادی که دارای خودکارآمدی بالا هستند، معمولاً در مواجهه با مشکلات، از استراتژی‌های مؤثرتری استفاده می‌کنند و به نتایج بهتری دست می‌یابند (۱۱). خودکارآمدی به دانشجویان این امکان را می‌دهد که با اعتماد به نفس بیشتری به چالش‌ها نزدیک شوند و از موانع عبور کنند. همچنین، خودکارآمدی به دانشجویان این امکان را می‌دهد که در مواجهه با چالش‌ها و فشارها، احساس قدرت و کنترل بیشتری داشته باشند (۱۰).

تاب‌آوری به معنای توانایی فرد در مواجهه با مشکلات و بازگشت به حالت عادی پس از تجربه‌های سخت است (۱۲). در رشته پرستاری، تاب‌آوری به‌عنوان یک عامل کلیدی در موفقیت تحصیلی و حرفه‌ای شناخته می‌شود (۱۳). تاب‌آوری نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی کمک می‌کند، بلکه به بهبود روابط بین فردی و کاهش استرس نیز منجر می‌شود (۱۴). دانشجویانی که تاب‌آوری بالایی دارند، قادرند به سرعت بر چالش‌ها غلبه کرده و کیفیت خدمات خود را بهبود بخشند (۱۳). تاب‌آوری، به‌عنوان یک عامل میانجی در رابطه بین هوش هیجانی و خودکارآمدی دانشجویان شناخته شده است. دانشجویان با تاب‌آوری بالا پس از فارغ التحصیلی می‌توانند مهارت‌های هوش هیجانی خود را مؤثرتر به کار بگیرند و در شرایط استرس‌زا عملکرد بهتری داشته باشند.

نتایج مطالعات نشان‌دهنده دانشجویانی که دارای هوش هیجانی بالایی هستند، بهتر می‌توانند با استرس‌های تحصیلی و شغلی کنار بیایند (۱۵).

با توجه به اینکه دانشجویان رشته پرستاری با موقعیت‌های مختلفی مانند شیفت‌های طولانی، بحران‌ها، پاندمی‌ها و سایر موارد مواجه بوده و ممکن است دچار استرس‌های متعددی شوند (۱۶)، ضرورت دارد برای درک عمیق‌تر از مفاهیم فوق و تأثیرات آن‌ها بر سلامت روان و عملکرد دانشجویان، به بررسی نقش هوش هیجانی و خودکارآمدی در تاب‌آوری دانشجویان پرستاری پرداخته شود. سوال اصلی پژوهش حاضر عبارت است از "رابطه هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری در دانشجویان پرستاری چگونه است؟"

روش

مطالعه توصیفی مقطعی حاضر در میان دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی نیشابور و دانشگاه آزاد اسلامی نیشابور در بازه زمانی اردیبهشت تا آبان ۱۴۰۳ انجام شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان پرستاری شاغل به تحصیل در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود که تعداد آن‌ها ۴۴۵ نفر بود (۲۰۵ دانشجو در دانشگاه علوم پزشکی و ۲۴۰ دانشجو در

¹ Emotional intelligence

دانشگاه آزاد اسلامی). برای تعیین حجم نمونه، از فرمول یامان استفاده شد. با کمک فرمول یامان^۱ $n = N / (1 + e^2 / N)$ و با در نظر گرفتن $e = 0.05$ و احتمال ریزش ۱۰٪ تعداد ۲۵۰ نفر از دانشجویان پرستاری انتخاب شدند. بدین منظور ابتدا با توجه به تعداد کل دانشجویان هر دانشگاه سهم آن دانشگاه به تناسب تعیین شد (۴۷ درصد دانشگاه علوم پزشکی و ۵۳ درصد دانشگاه آزاد) و در ادامه با استفاده از جدول اعداد تصادفی نمونه‌های پژوهش انتخاب شدند. پس از بیان اهداف پژوهش، روش کار، حق خروج از مطالعه در هر زمان، رعایت محرمانگی داده‌ها و اخذ رضایت کتبی افراد تا زمان رسیدن به حجم نهایی نمونه وارد مطالعه شدند.

ابزار پژوهش

برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از سه پرسشنامه استفاده شد:

الف) پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن^۲ که شامل ۹۳ سؤال بوده و ابعاد مختلف هوش هیجانی از جمله خودآگاهی، خودمدیریتی، خودانگیزی، همدلی و مهارت‌های اجتماعی را مورد سنجش قرار می‌دهد. نمرات این پرسشنامه به صورت مقیاس لیکرت (۱ تا ۵) جمع‌آوری می‌شود (۴). کسب امتیاز بالاتر در این آزمون، بیانگر موفقیت فرد در مقیاس مورد نظر می‌باشد. میزان پایایی آزمون در مطالعه به پژوه و همکاران با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ محاسبه شده است (۱۷).

ب) مقیاس خودکارآمدی عمومی شواتزر و جروسالم^۳ اولین بار در سال ۱۹۷۹ با ۲۰ آیتم ساخته شد و در سال ۱۹۸۱ مورد بازنگری قرار گرفت و به ۱۰ آیتم کاهش یافت. این مقیاس به سنجش باور فرد نسبت به توانایی‌های خود در مواجهه با چالش‌ها می‌پردازد. نمرات این مقیاس نیز به صورت مقیاس لیکرت (۱ تا ۴) جمع‌آوری می‌شود (۱۸). پایایی ابزار فوق در ایران توسط دلاور و همکاران با روش همسانی درونی برای کل آزمودنی‌ها ۰/۸۷، برای مردان ۰/۸۵ و برای زنان ۰/۸۸ محاسبه شده است (۱۹). ج) پرسشنامه تاب‌آوری کانر-دیویدسون^۴ که شامل ۲۵ سؤال

بوده و ابعاد کنترل، تعهد، چالش‌پذیری و انعطاف‌پذیری را مورد بررسی قرار می‌دهد. نمرات این پرسشنامه به صورت مقیاس لیکرت (۰ تا ۴) جمع‌آوری می‌شود و کمترین نمره فرد ۰ و بیشترین نمره ۱۰۰ می‌باشد (۲۰). نتایج تحلیل عاملی حاکی از آن است که این آزمون دارای ۵ عامل: تصور شایستگی فردی، اعتماد به غرایز فردی، تحمل عاطفه منفی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل و تأثیرات معنوی است. نمره بالاتر نشان‌دهنده تاب‌آوری بیشتر فرد می‌باشد. پایایی ابزار در ایران توسط محمدی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ محاسبه شده است (۲۱). پرسشنامه‌ها به صورت حضوری و پس از ارایه توضیحات لازم درباره هدف تحقیق و نحوه تکمیل آن‌ها به افراد ارایه شد. پس از توزیع، داده‌ها جمع‌آوری شده و از صحت و کامل بودن پاسخ‌ها اطمینان حاصل شد. در صورتی که پرسشنامه‌ای دارای نواقص بود، با افراد به منظور تکمیل مجدد تماس گرفته شد. اطلاعات گردآوری شده با کمک پرسشنامه‌ها در نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ ثبت شد. آنالیز توصیفی داده‌ها با کمک روش‌های آماری نظیر درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار برای نمرات هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری انجام شد. آزمون کولموگوروف اسمیرنوف نشان داد، داده‌ها دارای توزیع نرمال هستند. ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی همبستگی و مدل رگرسیون برای بررسی ارتباط بین هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج بررسی نشان داد ۶۰ درصد نمونه‌های پژوهش خانم (۱۵۰ نفر) و اکثر آن‌ها (۸۷/۲٪) مجرد بودند. میانگین سنی دانشجویان ۲۲/۱±۲ سال بود و دامنه سنی بین ۱۹ تا ۳۲ سال متغیر بود. با توجه به تعداد دانشجویان هر دانشگاه توزیع نمونه‌های پژوهش بدین صورت بود: ۴۷ درصد دانشگاه علوم پزشکی و ۵۳ درصد دانشگاه آزاد. میانگین نمرات هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری دانشجویان براساس جنسیت در جدول شماره ۱ بیان شده است.

³ Schwarzer and Jerusalem General Self-Efficacy Scale

⁴ Connor-Davidson Resilience Questionnaire

¹ Yamane formula

² Bar-an emotional intelligence questionnaire

جدول شماره ۱- مقایسه میانگین نمرات هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری در دانشجویان مورد مطالعه بر اساس جنسیت

متغیر	تعداد	درصد	هوش هیجانی میانگین و انحراف معیار	خودکارآمدی میانگین و انحراف معیار	تاب‌آوری میانگین و انحراف معیار
مذکر	۱۰۰	٪ ۴۰	$75 \pm 8/44^*$	$90 \pm 7/85^*$	$73 \pm 5/43^*$
جنس مونث	۱۵۰	٪ ۶۰	$72 \pm 8/23$	$85 \pm 8/93$	$71 \pm 5/65$

P<0.05

بررسی داده‌ها نشان داد میانگین نمره هوش هیجانی در جامعه مورد مطالعه $73 \pm 10/5$ از ۷۳، میانگین نمره خودکارآمدی $87/5 \pm 8/75$ از ۱۰۰ و میانگین نمره تاب‌آوری دانشجویان $72 \pm 12/13$ از ۱۰۰ نمره بود. با استفاده از آزمون تی مستقل میانگین نمرات در هر سه حیطه هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری در بین دانشجویان پسر و دختر بررسی و مشخص گردید نمرات در هر سه حیطه در بین دانشجویان پسر نسبت به دانشجویان دختر بالاتر است و اختلاف در هر سه حوزه معنی دار بود ($P<0.05$). مقایسه نمرات سه حوزه فوق در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه علوم پزشکی از نظر آماری اختلاف معنی‌داری نداشت. به منظور بررسی رابطه هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری نتایج آزمون همبستگی پیرسون همبستگی مثبت معنی‌داری بین هوش هیجانی با تاب‌آوری و نیز خودکارآمدی با تاب‌آوری نشان داد (جدول شماره ۲).

خودکارآمدی وارد مدل شد و نتایج نشان داد این مولفه به تنهایی می‌تواند ۲۵ درصد از تاب‌آوری را تبیین کند سپس در ادامه مولفه هوش هیجانی وارد معادله شد و مشخص گردید این مولفه می‌تواند پیش بینی تاب‌آوری را تا ۱۱ درصد افزایش دهد. به عبارتی دو مولفه خودکارآمدی و هوش هیجانی می‌توانند ۳۶٪ از تغییرات تاب‌آوری را تبیین کنند (جدول شماره ۳).

بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی ارتباط هوش هیجانی و خودکارآمدی با تاب‌آوری دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه علوم پزشکی نیشابور بود. نتایج نشان داد بین خودکارآمدی و تاب‌آوری ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد که این نتایج با مطالعات مالکا و گاوینگتون (۲۲)، والکر (۲۳) و صادق پور (۲۴) همخوانی دارد. خودکارآمدی به‌عنوان یک باور در مورد توانایی‌های فرد در انجام وظایف خاص، تأثیر قابل توجهی بر عملکرد شغلی وی

جدول شماره ۲- ضرایب همبستگی بین هوش هیجانی، خودکارآمدی و تاب‌آوری

متغیر	معنی‌داری (p)	همبستگی (r)
هوش هیجانی و تاب‌آوری	۰/۰۱	۰/۶۵
خودکارآمدی و تاب‌آوری	۰/۰۱	۰/۷۰

به منظور بررسی این که هر یک از مولفه‌های هوش هیجانی و خودکارآمدی چه مقدار از تاب‌آوری را می‌توانند تبیین کنند از آزمون رگرسیون چند متغیره استفاده شد. بدین ترتیب که مولفه تاب‌آوری به‌عنوان متغیر پاسخ و دو مولفه هوش هیجانی و خودکارآمدی به‌عنوان مولفه‌های پیش‌بینی‌کننده وارد معادله شدند. درگام اول متغیر

دارد. نتایج تحقیقات نشان داده دانشجویانی که دارای احساس خودکارآمدی بالایی هستند، معمولاً در مواجهه با چالش‌ها و فشارهای شغلی مقاومت بیشتری نشان می‌دهند (۲۵). پایین بودن نمره خودکارآمدی در دانشجویان باعث می‌شود فرد احساس ضعف نموده و به این باور برسد که توانایی انجام کارهای چالشی را ندارد و خارج از توان و

جدول شماره ۳- نتایج رگرسیون مولفه‌های پیش‌بینی‌کننده تاب‌آوری

متغیر	F	P	ضریب (β)	فاصله اطمینان ۹۵٪	t	Sig	R	R ²
خودکارآمدی	۹/۸۷	$p=0/004$	۰/۲۵	۰/۱۵-۰/۳۵	۳/۲۵	۰/۰۱	۰/۵۰	۰/۲۵
هوش هیجانی	۱۲/۳۴	$p=0/002$	۰/۴۵	۰/۳۵-۰/۵۵	۳/۸۵	۰/۰۱	۰/۶۰	۰/۳۶

استرس‌های فراوان مرتبط با مرگ و میر بیماران و مباحث تخصصی دروس پرستاری با چالش‌های مختلفی مواجه هستند که از نظر روان‌شناختی آن‌ها را تحت فشارهای مختلفی قرار می‌دهند و گاهی احساس می‌کنند که برای این شغل مناسب نیستند و برای ورود به بازار کار پرستاری به‌طور کامل آماده نشده‌اند. برای مواجه با این چالش‌ها باید ویژگی‌های روان‌شناختی مثبت و تاثیرگذاری در فرد باشد تا او را در برابر این چالش‌ها مقاوم کند. برخورداری از مهارت‌های ارتباطی، مهارت حل مسئله، حمایت اجتماعی و خودکارآمدی از همان ویژگی‌های روان‌شناختی مثبت هستند که می‌توانند در تاب‌آوری فرد دخیل باشند بنابراین، دانشجویان با تاب‌آوری بالا پس از فارغ التحصیلی می‌توانند مهارت‌های هوش هیجانی خود را مؤثرتر به‌کار گرفته و در شرایط استرس‌زا عملکرد بهتری داشته باشند. توسعه تاب‌آوری در پرستاران می‌تواند به کاهش فرسودگی شغلی و کمک به ماندگاری آنان در شغل پرستاری منجر شود. مربیان نیز می‌توانند از روش‌های مختلف ضمن تقویت خودکارآمدی و افزایش هوش هیجانی دانشجویان به مرور به تقویت تاب‌آوری آن‌ها کمک کنند (۳۶، ۳۷).

نتیجه‌گیری

نتایج این تحقیق که به منظور بررسی تأثیر هوش هیجانی و خودکارآمدی بر افزایش تاب‌آوری دانشجویان رشته پرستاری انجام شده است نشان‌داد این عوامل نقش کلیدی در بهبود عملکرد فردی و افراد و همچنین تاب‌آوری آنان دارند. کسانی که در ابعاد خودآگاهی و همدلی هوش هیجانی توانمندتر باشند بهتر می‌توانند در مدیریت روابط و چالش‌های بین فردی موفق شوند و لذا عملکرد بهتری در محیط کار از خود نشان خواهند داد. از سوی دیگر خودکارآمدی نیز به‌عنوان یک عامل انگیزشی مؤثر در عملکرد فرد مطرح است. دانشجویان و فارغ التحصیلان رشته پرستاری که احساس خودکارآمدی بالایی داشته باشند بهتر می‌توانند با چالش‌های آتی روبرو شوند. بررسی سرفصل دروس کارشناسی پرستاری نشان‌می‌دهد تقویت مهارت‌های هوش هیجانی و خودکارآمدی در برنامه‌های آموزشی دانشجویان پرستاری بسیار اندک موردتوجه

قابلیت‌های فردی اوست و لذا اعتماد به نفس خویش را از دست می‌دهد. لذا، تقویت خودکارآمدی دانشجویان پرستاری می‌تواند به افزایش تاب‌آوری آنان کمک کند (۲۶). این یافته‌ها با نظریه بندورا^۱ در زمینه خودکارآمدی هم‌خوانی دارد که بر اهمیت این مفهوم در ایجاد انگیزه و تلاش برای دستیابی به اهداف تأکید می‌کند. بندورا معتقد است افرادی که دارای خودکارآمدی بالایی هستند بیشتر کوشش می‌کنند و لذا بیشتر موفق می‌شوند (۲۷). به‌طور کلی افرادی که بر این باورند توانایی و قابلیت‌های لازم برای انجام یک کار را دارند، برای انجام آن فعالیت کوشش و پایداری بیشتری نموده و در مواجهه با چالش‌ها دیرتر از سایر افراد خستگی و فرسودگی نشان می‌دهند. یافته دیگر مطالعه حاضر مبنی بر وجود رابطه بین هوش هیجانی با تاب‌آوری در دانشجویان پرستاری بود. به عبارتی هوش هیجانی می‌تواند یک عامل تعیین‌کننده مهم در تاب‌آوری دانشجویان پرستاری در زمان مواجهه با چالش‌های مختلف باشد. نتایج این بخش از مطالعه با یافته‌های آگنولی (۲۸)، پترایزد (۲۹) و گومورا (۳۰) هم‌خوانی دارد که معتقد بودند هوش هیجانی یک پیش‌بینی‌کننده قوی برای موفقیت و تاب‌آوری فرد است. با توجه به نظریه‌های موجود، هوش هیجانی شامل توانایی شناسایی، درک و مدیریت احساسات خود و دیگران است. این توانایی‌ها به دانشجویان کمک می‌کند تا در محیط‌های کاری پیچیده و چالش‌برانگیز به‌خوبی عمل کنند. به عبارتی دیگر قابلیت هیجانی-اجتماعی دانشجویان به طرق مختلف به بهبود عملکرد تحصیلی آنان می‌انجامد و دانشجویانی که قادر به مواجهه هوشمندانه با هیجان‌های خود می‌باشند، خویشتن‌دارتر هستند، اعتماد به نفس بالاتری دارند، دارای مهارت‌های ارتباطی بهتر بوده و برای حل تعارضات و کار تیمی موفق‌تر عمل می‌کنند (۳۱، ۳۲). از سوی دیگر نتایج رگرسیون نشان‌داد دو مولفه خودکارآمدی و هوش هیجانی می‌توانند به‌طور معناداری تاب‌آوری را پیش‌بینی کنند که با یافته‌های بیتسیکا (۳۳)، جوادی (۳۴) و آئینی یاه^۲ (۳۵) هم‌خوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد، دانشجویان رشته پرستاری به دلیل ماهیت رشته خود و مواجهه با چالش‌های مختلف مانند محیط ناآشنا،

¹ Bandura

² Ainiyah

که پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی به روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی انجام شود.

تشکر و قدردانی

تیم پژوهش مراتب قدردانی خویش را از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه و کلیه دانشجویان عزیزی که ما را در اجرای این مطالعه یاری نمودند ابراز می‌نمایند.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند هیچگونه تضاد منافی در این مقاله وجود ندارد.

ملاحظات اخلاقی و کد اخلاق

مطالعه حاضر برگرفته از پایان‌نامه دکترای مدیریت آموزشی با کد IR.IAU.NEYSHABUR.REC.1403.030 از کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور می‌باشد.

قرارگرفته و با توجه به رویدادهای سال‌های اخیر مانند پاندمی کووید ۱۹ که افرادی با تاب‌آوری بالا را می‌طلبد، ضروری است برای تقویت تاب‌آوری دانشجویان برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای خاص این مفاهیم در سرفصل‌ها تدوین گردد تا فارغ التحصیلان پرستاری با فراگیری این مهارت‌ها آمادگی کافی برای ورود به حرفه پرچالش و استرس‌زای خود را پیدا کنند. ایجاد برنامه‌های آموزشی و کارگاه‌های عملی و همچنین فرهنگ سازمانی حمایتی می‌تواند به بهبود عملکرد و رضایت دانشجویان و فارغ التحصیلان کمک کند. این یافته‌ها می‌تواند مبنایی برای تحقیقات آینده باشد.

محدودیت‌ها

محدودیت‌های مطالعه حاضر عبارت بودند از: اعتبار یافته‌ها فقط برای گروه خاصی از دانشجویان (دانشجویان پرستاری)، نیاز به پژوهش‌های بیشتر برای تعمیم به سایر رشته‌ها و گروه‌های سنی و اندازه نمونه و تنوع آن که می‌تواند بر قابلیت تعمیم نتایج تأثیر گذار باشد. محدودیت دیگر این مطالعه استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی بود.

References:

- Kondiroli F, Sunder N. Mental health effects of education. *Health Econ*. 2022;31(2):22-39.
- Dias JM, Subu MA, Al-Yateem N, Ahmed FR, Rahman SA, Abraham MS, et al. Nursing students' stressors and coping strategies during their first clinical training: a qualitative study in the United Arab Emirates. *BMC Nursing*. 2024;23(1):322.
- Romanelli F, Cain J, Smith KM. Emotional intelligence as a predictor of academic and/or professional success. *Am J Pharm Educ*. 2006;70(3):69.
- Bar-On R. The Bar-On model of emotional-social intelligence. *Psicothema*. 2006;18 Suppl:13-25.
- Bsharat F. Relationship Between Emotional Intelligence and Self-Esteem among Nursing Students. *SAGE Open Nurs*. 2024 May 1;10. doi:23779608241252248.
- Sharon D, Grinberg K. Does the level of emotional intelligence affect the degree of success in nursing studies? *Nurse Educ Today*. 2018;64:21-6.
- Zhang B, Xiao Q, Gu J, Zhang W, Lu H, Zhang J, et al. The mediating role of resilience between emotional intelligence and academic procrastination in nursing undergraduates: A cross-sectional study. *Nurs Open*. 2024;11(4):e2144.
- Di Lorenzo R, Venturelli G, Spiga G, Ferri P. Emotional intelligence, empathy and alexithymia: a cross-sectional survey on emotional competence in a group of nursing students. *Acta Biomed*. 2019;90(4):32-43.
- Haugan G, Eriksson M. *Health Promotion in Health Care – Vital Theories and Research*. Cham: Springer Copyright 2021. PMID: 36315659.
- Shengyao Y, Salarzadeh Jenatabadi H, Mengshi Y, Minqin C, Xuefen L, Mustafa Z. Academic resilience, self-efficacy, and motivation: the role of parenting style. *Sci Rep*. 2024;14(1):5571.
- Pekmezi D, Jennings E, Marcus BH. Evaluating and enhancing self-efficacy for physical activity. *ACSMs Health Fit J*. 2009;13(2):16-21.
- Sisto A, Vicinanza F, Campanozzi LL, Ricci G, Tartaglini D, Tambone V. Towards a Transversal Definition of Psychological Resilience: A Literature Review. *Medicina (Kaunas)*. 2019;55(11).
- Aryuwat P, Asp M, Lövenmark A, Radabutr M, Holmgren J. An integrative review of resilience among nursing students in the context of nursing education. *Nurs Open*. 2023;10(5):2793-818.

14. Cassaretto M, Espinosa A, Chau C. Effects of resilience, social support, and academic self-efficacy, on mental health among Peruvian university students during the pandemic: the mediating role of digital inclusion. *Front Psychol.* 2024;15:1282281.
15. Khorasani EC, Ardameh M, Sany SBT, Tehrani H, Ghavami V, Gholian-Aval M. The influence of emotional intelligence on academic stress among medical students in Neyshabur, Iran. *BMC Psychiatry.* 2023;23(1):848.
16. Li F. Impact of COVID-19 on the lives and mental health of children and adolescents. *Front Public Health.* 2022;10:925213.
17. behpazhoh a, Shokohi M, Motamedi F, Afroz GH, Ghobari B. Psychometric features of the long-form Bar- On emotional intelligence questionnaire for adolescents. *Journal of Research in Educational Systems.* 2015; 9(30): 7-26.
18. Schwarzer R, Jerusalem M, Weinman J, Wright S, Johnston M. Generalized Self-Efficacy Scale. *Measures in Health Psychology: A User's Portfolio Causal and control beliefs Windsor.* 1995.
19. delavar a, najafi m. The psychometric properties of the general self efficacy scale among university staff. *Quarterly of Educational Measurement.* 2013;4(12):87-104.
20. Connor KM, Davidson JR. Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depress Anxiety.* 2003;18(2):76-82.
21. Mohammadi M, Jazayeri AR, Rafie AH, Joukar B, Pourshahbaz A. Resilienv factors in individuals ar risk for substance abuse. *Journal Of Psychology.* 2006;2(3):203-24.
22. Malka A & Covington M. Perceiving school performance as instrumental to future goal attainment: Effects on graded performance. *Contemporary Educational Psychology.* 2005; 30(1): 60–80.
23. Walker c, Green B and MansellR. intrinsic/extrinsic motivation, and self-efficacy as predictors of cognitive engagement. *Learning and Individual differences.* 2006; 16(1):1-12.
24. Sadeghpour B and Azimi S. Structural equation modeling of the relationship self – regulation and emotional intelligence on academic achievement in mathematics with mediation of self-efficiency. *Journal of school psychology.* 2014; 3(4): 157-165.
25. Yao H, Chen S, Liu A. Exploring the Relationship between Academic Challenge Stress and Self-Rated Creativity of Graduate Students: Mediating Effects and Heterogeneity Analysis of Academic Self-Efficacy and Resilience. *J Intell.* 2023;11(9).
26. Jiang R. The mediating role of emotional intelligence between self-efficacy and resilience in Chinese secondary vocational students. *Front Psychiatry.* 2024;15:1382881.
27. rtino AR, Jr. Academic self-efficacy: from educational theory to instructional practice. *Perspect Med Educ.* 2012;1(2):76-85.
28. Agnoli S, Mancini G, Pozzoli, T, Baldaro B, Russo PM & Surcinelli P. The interaction between emotional intelligence and cognitive ability in predicting scholastic performance in school-aged children. *Personality and Individual Differences.* 2012; 53(5): 660–665.
29. Petrides KV, Frederickson N & Furnham A. The role of trait emotiona intelligencein academic performance and deviant behavior at school. *Personality and Individual Differences.* 2004; 36: 277_293.
30. Gumora G & Arsenio F. Emotionality, emotion regulation, and school performance inmiddle school children. *Journal of School Psychology.* 2002; 40(5): 395-413.
31. Collado-Soler R ,Trigueros R, Aguilar-Parra JM, Navarro N. Emotional Intelligence and Resilience Outcomes in Adolescent Period, is Knowledge Really Strength? *Psychol Res Behav Manag.* 2023;16:1365-78.
32. Cuartero N, Tur AM. Emotional intelligence, resilience and personality traits neuroticism and extraversion: predictive capacity in perceived academic efficacy. *Nurse Educ Today.* 2021;102:104933.
33. Bitsika V, Sharpely CF and Bell R. The Buffering Effect of Resilience upon Stress, Anxiety and Depression in Parents of a Child with an Autism Spectrum Disorder. *Journal of Developmental and Physical Disabilities.* 2013; 25(5):533-543.
34. Javadi R and Pro D. The relationship between emotional intelligence and resilience in students at university of social welfare science and rehabilitation. *etiadpajohi* 2009; 2 (8): 69-82.
35. Ainiyah N, Zohroh C, Khamida Kh, Budury S, Nurjanah S, Hasina S and Wardhany S. Emotional Intelligence and Self-efficacy as Predictor Factors of Student Resilience in Online Learning during Pandemic Era. *Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences.* 2021; 30(9):40-43.
36. Hughes V, Cologer S, Swoboda S, Rushton C. Strengthening internal resources to promote resilience among prelicensure nursing students. *J Prof Nurs.* 2021;37(4):777-83.
37. Jiménez-Rodríguez D, Molero Jurado MDM, Pérez-Fuentes MDC, Arrogante O, Oropesa-Ruiz NF , Gázquez-Linares JJ. The Effects of a Non-Technical Skills Training Program on Emotional Intelligence and Resilience in Undergraduate Nursing Students. *Healthcare.* 2022;10(5).

Investigating the Role of Emotional Intelligence and Self-Efficacy in Increasing Resilience of Nursing Students

Khadijeh Ahmadi¹, Moslem Cherabin^{2*}, Mohammad Karimi³, Ali Maghool⁴, Hasan Ghodsi⁵

1. Ph.D. Student, Department of Educational Management, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran
2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran
3. Assistant Professor, Department of Educational Management, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran
4. Assistant Professor, Department of Educational Management, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran
5. Assistant professor, Department of Medical Emergencies, School of Nursing and Midwifery, Neyshabur University of Medical Sciences, Neyshabur, Iran

Type of Article Original Research

Received: 2024/11/21

Accepted: 2025/03/08

***Corresponding Author:**
Moslem Cherabin, Assistant Professor, Department of Educational Management, Neyshabur Branch, Islamic Azad University, Neyshabur, Iran

TEL: 09159202800

Email:
(moslem2015@gmail.com)

Abstract

Introduction: Emotional intelligence and self-efficacy are recognized as two important components in academic and professional success and are influential in achieving personal skills and career goals. Considering the stressful nature of the nursing profession, the present study aimed to examine the role of emotional intelligence and self-efficacy in increasing the resilience of nursing students.

Methods: This research was a Cross-sectional study. The study population included 250 nursing students from Neyshabur University of Medical Sciences and Islamic Azad University of Neyshabur, selected through random sampling. The dependent variable was resilience and the independent variables were emotional intelligence and self-efficacy. Data collection tools included the Bar-On Emotional Intelligence Questionnaire, Schwarzer and Jerusalem's General Self-Efficacy Scale, and the Connor-Davidson Resilience Questionnaire. The Pearson correlation method was used to examine correlation between variables and linear regression was used to examine the relationship between independent and dependent variables in SPSS V 21.

Results: The correlation data showed a relationship between emotional intelligence ($r = 0.65$) and self-efficacy ($r = 0.70$) with students' resilience ($p < 0.01$). Also, the regression model showed that the combination of two components of self-efficacy and emotional intelligence could explain up to 36% of the variance of resilience ($R^2 = 0.36$).

Conclusion: The findings of this study emphasize the importance of developing emotional intelligence and self-efficacy skills in nursing students' educational programs as crucial components influencing their resilience.

Keywords: Emotional Intelligence, Self-Efficacy, Resilience, Nursing Students, Academic Success

► Please cite this article as: Ahmadi Kh, Cherabin M, Karimi M, Maghool A, Ghodsi H. Investigating the Role of Emotional Intelligence and Self-Efficacy in Increasing Resilience of Nursing Students. J Neyshabur Univ Med Sci 2024;11(4):1-8.